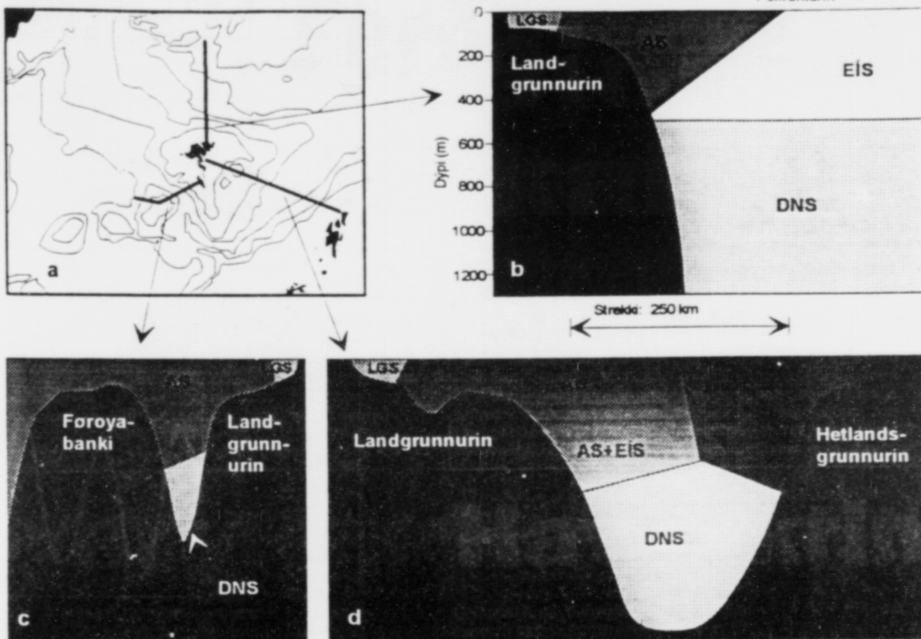

Grundgevingarnar fyri kvotuásetingini

Mynd 4: Triggir skurðir út frá Føroyum. Línurnar á kortinum vísa, hvar skurðirnir liggja, og hvar teirra visir, hvussu vanliga býtið av teimum ymisku slegnum av sjógv er á ymskum dýpum. AS: Atlantssjógvur. EIS: Eysturatlantssjógvur. DNS: Djúpur Nørskahavssjógvur. LGS: Landgrunnssjógvur. SAS: Skotskur Atlantssjógvur, sum vanliga ikki rekur inn á føroyskt øki í serligan mun

vera ógvuliga ymisk, alt eftir hvussu heit sólin hevur verið, og eftir hvussu djúpt vindurin hevur blandað hitan niður í sjógvinn.

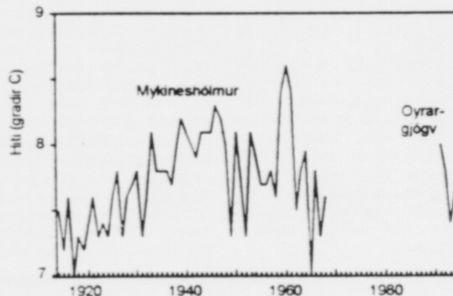
Sigga vit burtur frá hesum ovasta summarlagnum, so er á flestu stöðum lítill broyting bæði í hita og saltnegd niður gjøgnum Atlantssjógvinn; men eystan fyri Føroyar er tó eitt undantak frá hesum, sum vist á mynd 4. Í hesum øki (Hetlandsrennuni) blandast

Atlantssjógvur og Eysturatlantssjógvur. Við vatn-skorpuni er vanliga mestsum reinur Atlantssjógvur; men við økjandi dýpi verður meira og meira av Eysturatlantssjógv. Hetta ger, at hiti og saltnegd í Hetlandsrennuni minna meira javnt við dýpinum.

Sum áður nevnt, eru árstíðarbroytingarnar í hita smáar uti á opnum havi, tá vit sigga burtur frá tí ovasta lagnum,

sjógv. Frá 1875 til 1919 vóru hitamátningar gjørdar á Havnarvág dagliga. Frá 1914 til 1969 vórðu dagligar hitamát-

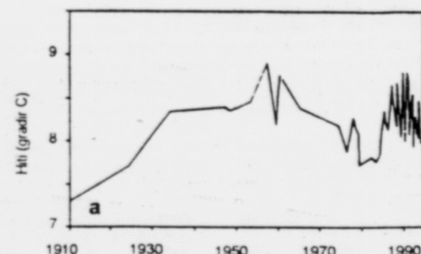
ingar gjørdar í sjónum við Mykineshólum í sambandi við vitan har. Mátningarar í Havnini tykja ikki at vera

Mynd 5: Ársmeðaltíðir á hitanum innarlaga á Landgrunninum, mælt við Mykineshólum frá 1914 til 1969 og við Oyrargjógv frá 1990

heilt álitandi um summaríð; kanska tí tær hva verið ov nær Havnar; men samanberingar við aðrar kanningar benda á, at mátningarar við Mykineshólum umboða sjógvinn á teimum grunnu økjum á Landgrunninum

væl. Í 1990 setti Fiskirannsóknarstovan mátiutgerð við Oyrargjógv, sum automatiskt mætar hitan fleiri ferðir dagliga. Hesar mátningar kunnu roknað sum eitt natúrligt framhald av mátningum við

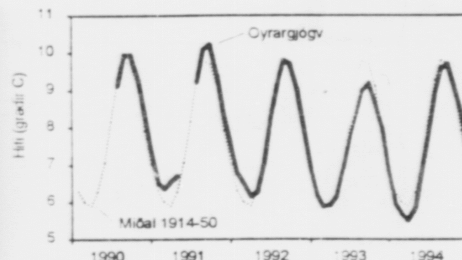

Mynd 7: Hiti (vinsturmeigin) og saltnegd (hægurmeigin) á 100-300 metra dýpi mitt í Bankarennuni. Hiti er rættaður fyri vanligu árstíðarbroytingina. Á hægur meigin eru einstøku mátningarar vistar við svartum kassum. Tæð sæst, at tær gomlu mátningarar vóru ótættar

Mykineshólum, og á mynd 5 visir vit árliga miðalhitan frá 1914 til 1994 sambært hesum mátningum (undantikið tíðarskeiðnum frá 1970-1990, har beinleiðis mátningar mangla).

Tæð sæst, at sjógvurin innarlaga á Landgrunninum hevur verið kaldur hesi seinastu fyra árin í mun til tæð, hann var í 50-unum og 60-unum. Síðan vit byrjaðu aftur at mæta á Oyrargjógv, er sjógvurin sum heild kólnaður, og miðalhitan fyri árið er komin niður á miðalhitan fyri

alt tíðarskeiðið 1914-1950. Gongdin hesa tíðina er lýst á mynd 6, har miðalhitan hvønn mánað síðan juli 1990 er samanborin við mánaðarmiðalhitan fyri alt tíðarskeiðið 1914-1950. Tæð sæst, at bæði í 1993 og 1994 hava sumrin verið óvanliga kæld, og í august 1993 var sjógvurin á Landgrunninum helst kaldari enn hann hevur verið nakran annan august mánað millum 1914 og 1969. Árið 1994 hevur tó verið nakkað heitari, og í september 1994 fór mánaðarhitin upp um miðalhitan fyri 1914-1950.

Mynd 6: Mánaðarhitin í sjónum við Oyrargjógv síðan juli 1990 (mái og juni 1991 mangla) samanborin við miðal fyri hvønn mánað, roknað út fyri tíðarskeiðið 1914-1950

Broytingar á opnum havi

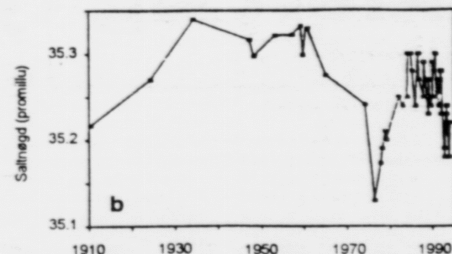
Tæð mesta, vit vita um broytingar á opnum havi, kemur frá teimum regluligu kanningum. Magnus Heinason ger eftir føstum línjum, ið liggja nakkað sum tær, ið eru vistar á mynd 4. Eftir hesum línjum verða hiti og saltnegd kannað úr vatn-skorpuni niður móti botni. Ovaru lógini av sjógv í Bankarennuni (mynd 4c) eru mestsum reinur Atlantssjógvur, og vit brúka vanliga miðalvirðið fyri lagið millum 100 og 300 metra dýpi mitt í Bankarennuni sum mæt fyri Atlantssjógvinn, tá hann kemur inn í føroyskan sjógv.

Á mynd 7 eru vist, hvussu miðalhiti og miðalsaltnegd í hesum lagi eru broytt hesa öldina. Myndin byggir á okkara egnu mátningar seinnu árin og eldri tøl, sum vit hava fingið frá ICES. Tæð sæst, at hiti og saltnegd fylgja hampuliga væl. Bæði hiti og saltnegd vóru lág fyrst í öldini. So vuku tey og lógu høgt í 50-unum og 60-unum, til tey minkaðu niður í eitt minimum umleið 1975. Aftan á tæð vuku tey aftur og

vóru hampuliga høg í 80-unum; men síðan eru tey minkað, og liggja nú lægt. Serstakliga saltnegdin er lág og hevur sambært tí máttilfarið, vit hava, ikki verið minni síðan 1910 undantikið einum stuttum tíðarskeiðið mitt í 70-unum.

Helst lýsa hesar broytingar fyrst og fremst styrkina í Norðuratlantsskránum í mun til Eysturatlantsskreym. Ein sterkur Norðuratlantsskreymur førir nógvan heitan og saltan sjógv til okkara; men ein sterkur Eysturatlantsskreymur førir kaldari og feskari sjógv henda vegin. Tæð tykist tí, sum at Norðuratlantsskreymurin hesi seinni árin er viknaður í mun til Eysturatlantsskreym.

Broytingin er lýst við einum dømi á mynd 8. Henda mynd visir saltnegdina eftir einum skurði norður úr Føroyum (skurður b á mynd 4) til tvær ymskar tíðir. Á myndini er sjógvur, sum var saltari enn 35,05 promillu skravaður. Hetta kann

sum verður hitað upp um summaríð. Á markinum, har sum tveir streymar við ymskum sjógv mætast, kunnu vit tó fáa stórar broytingar, um javnvágin millum streymarnar broytist, og soleiðis tykist tæð at vera. Eftir øllum at døma er javnvágin millum Norðuratlantsskreym og Eysturatlantsskreym ymisk summar og vetur. Um summaríð breiðir Atlantssjógvurin seg út yvir størri øki, meðan kaldí sjógvurin frá Eysturatlantsskreym røkkur longur inn á føroyskt øki um veturin. Havøki í nánd av frontinum koma tí at hava nógv størri hitabroyting enn onnur øki. Somuleiðis verða stórar árstíðarbroytingar á teimum økjum á botninum, har markíð millum heita og kalda sjógvin rakar.

Hitin á landgrunninum

Tá vit kanna hitaviðurskiftini í sjónum, visir tæð seg, at teir innastu partarnir av Landgrunninum skilja seg frá djúparu havleiðinum. Hetta er tí, at sjógvurin í hesum øki verður so harðliga blandaður av sjóvarfalsstreymi og aldam, at hann verður javnur úr vatn-skorpuni i botni, og alt dýpið verður hitað upp ella avkelt av luftini. Markíð millum henda vælblandaða sjógvinn inni á grunninum og sjógvinn longur uti kann vera heilt hvast og liggur vanliga, har sum botndýpið er um einar 100 metrar. Sjógvurin innan fyri hetta mark melur um oyggjarnar sama veg sum klokkan og kann tí verað liggjandi á Landgrunninum í langa tíð.

Frá gamlari tíð hava vit hitamátningar av hesum